

hade tidigare stått på en blockrik moränholme i samma åker c:a 50 m. S om den nuvarande platsen. Omkring 1925 sprängdes den sönder för att sedan tjäna som material i en gärdesgård c:a 150 m. ÖSÖ om den nuvarande platsen. Den hade legat med inskriftssidan nedåt, och man hade först efter sprängningen observerat runorna. I samband med restaureringen av Vg 137 tillvaratogs i den nämnda gärdesgården ett 20-tal stenskrivor, varav några med runinskrift, vilka alla tillhört Vg 136. Inskriftsytan är icke fullständig, men en restaurering av stenen företogs detta oaktat 1936–37 genom Riksantikvarieämbetets försorg, varvid saknade partier av stenen ersattes med konststen.

Grovkornig, ljusröd gnejs. Höjd 2,30 m., bredd 0,90 m. Runorna äro ovanligt djupt och tydligt huggna, ehuru många äro helt eller delvis förstörda, ornament och ramlinjer äro svagare.

Inskrift:

... ub - sati : stein : þen - ... - : sifa : bryþr - in - ... - þa

5 10 15 20 25 30

... satti sten þenn[a] ... Sefa, brøðr sina, ... [go]ða.

»... satte denna sten (efter ... och) Seve, sina bröder, (mycket) goda (män).»

Till läsningen: Av r. 1 ser man översta delen av en djup och tydlig hst samt bst som till u. 2 b är säker men saknar nedersta fjärdedelen. Sedan följer översta delen av en kraftig hst utan bst. Före 4 s synas i brottkanten huggningsspår, som möjligen tillhöra ett sk (nedersta punkten i :, väl högt ansatt). 10 e och 14 e äro tydligt stungna. Efter 15 n är stenen skadad, men det finns tydliga rester av följande runa, som sannolikt har varit a. Före 19 s syns nedre punkten i ett sk samt därförut vid undre ramlinjen tre tydliga, korta stavar, säkerligen rester av två runor, i det att de två första höra ihop och ha bildat nedre delen av ett r eller u. Av 19 s återstår nedre hälften med spår av övre leden t.v., hela mellanleden samt hela nedre leden t.h. Hst till r. 20 är bevarad till två tredjedelar, nedifrån räknat. Efter 30 n följer i brottkanten en tydligt huggen linje, som sannolikt är övre delen av hst i en a-run. Före 33 þ finnas rester av en stav, nederdelen av en u-bst enligt sammanhanget. Efter 34 a kan nu icke något sk iakttagas.

Inskriftens tre första, skadade runor kunna exempelvis ha ingått i något av namnen *Gnupr*, *Gnupa*, *Tubbi*, *Ubbi*. Ett mansnamn *Sefi* förekommer även på Vg 193. En feminin motsvarighet finner man sannolikt på Sö 14 (*sifa* nom.) och Sö 96 (*sifur* gen.). Mansnamnet finns dessutom belagt från Uppland år 1296 (se Lundgren och Brates namnordbok) samt i ett par ortnamn.

Inskriftens anordning och ornamentala utstyrsel påminner om Vg 130.

137. Kinneve sn, Sörby. Nu vid Alarp.

Pl. 114.

Litteratur: B 978, L 1356, T 75. J. Peringskiöld, *Monumenta* 9, bl. 63; P. A. Säve, *Berättelse* 1863, s. 29 f. (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 120); G. Stephens, *ONRM* 2 (1867–68), s. 647; L. Kinberg i VFT 1: 2 (1869, nytr. 1938), s. 18 f.; N. Beckman i VFT 4: 1 (1920), s. 60; O. Sjögren, *Sverige* 4 (1933), s. 367; E. Magnusson i VFT 4: 9 (1935), s. 46; Falköpings tidn. 3/6 1935; *Handlingar* 1935 (flyttningsrapport) i ATA; H. Jungner, *Nytt från Falbygden* runfront (i: *Falbygden* 1936), s. 18 f.

Äldre avbildningar: U. Christofersson, bläckteckning 1687 jämte 2 renritningar för träsnitt (i KB F 1 7 a, bl. 7), träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* samt B 978); Säve, bläckteckning (i a.a.); S. Welin, tuschteckning (VFA), träsnitt (i T 75); Magnusson a.a.; Jungner a.a.

Runstenen står rest c:a 2 km. V om Kinneve kyrka, vid Alarp N om landsvägen Grolanda–Vårkumla mitt för det ställe, där vägen från Brismene utmynnar i nämnda väg.

Ulf Christoferssons teckning 1687 har överskriften: »Söderby Brosten. Frökin[ds] hära[dt]»; likaså träsnittet i Peringskiölds *Monumenta*: »Söderby brosteen i Frökinds härad» (B 978: »Wid Söderby brosten»).

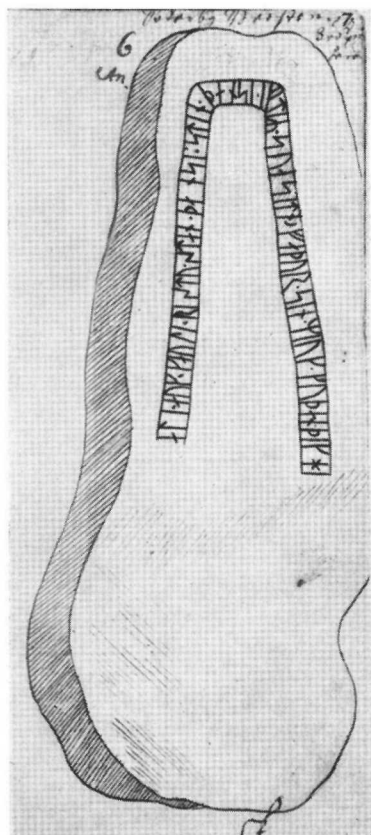

Fig. 230. Vg 137. Kinneve sn, Sörby.
Efter teckning av Christofersson.

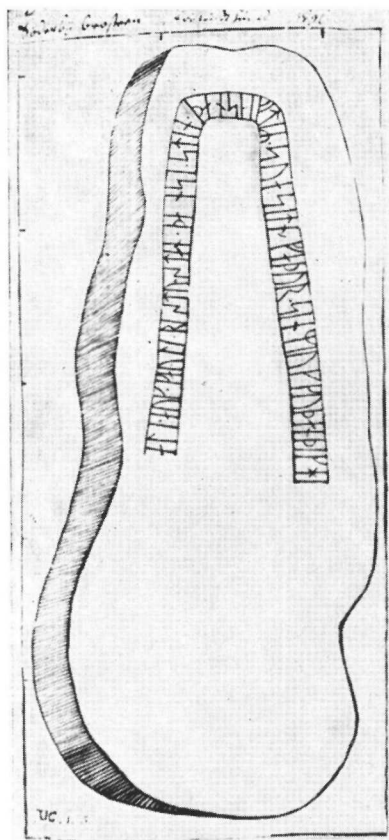

Fig. 231. Vg 137. Kinneve sn, Sörby. Efter
träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 978).

J. G. Liljegren (L 1356) för felaktigt runstenen till »Söderby socken» i Vilske härad, d. v. s. Sörby socken en mil i nordvästlig riktning från Kinneve kyrka.

P. A. Säve fann stenen 1863 »nyligen liggande jemt med vatten-ytan å östra sidan av bro-’gutan’ under bron öfver allmänna landsvägen, nära s. o. v. om Sörby gästgifvaregård i Kinneveds socken ... som år 1862, funnen der i närheten, inlades i bron o. dervid vådligen naggades i vestra kanten, men lyckligtvis utan att skada runorna. — Så liggande voro runorna å öfra ändan synliga, då denne *Runsten* uttogs ur den stenhvälfda bron (som genast åter uppbyggdes), släpades ur vattnet och träsكدyn samt upprestes d. 14 Aug. d. å. [1863] närmast vester om bron och på s: a sidan om landsvägen, — allt för en kostnad af 32 Riksd. 25 öre Rmt.» Torin (1888) meddelar: »Denna sten lär ursprungligen funnits vid gården Alarp, hvarifrån den flyttats till Sörby för att användas till brobyggnad.» Hans redogörelse för stenens vidare öde ansluter sig helt till Säves.

Uppfattningen att stenen ursprungligen stått vid Alarp levde kvar i ortstraditionen ännu vid H. Jungners besök på platsen vid mitten av 1930-talet, och på dennes initiativ lät Riksantikvarieämbetet år 1935 flytta den till sin nuvarande plats, vilken av äldre ortsbor utpekades som den ungefärligen ursprungliga.

Christoferssons beteckning av runstenen som »Söderby Brosten» tyder dock på att den, K. Torins och H. Jungners på ortstraditionen grundade uppgifter till trots, kan göra anspråk på hemortsrätt i Sörby.

Rödaktig granit med insprängd kvarts. Höjd 2,12 m., bredd 0,88 m. Hällen är på båda sidorna plan och något tunnare upptill.

Stenens yta är ojämn, och det är stundom svårt att skilja mellan ristning och naturliga fördjupningar. Runslingan är enkelt u-formad. Runorna äro i allmänhet tämligen grunt och föga noggrant huggna. Detta gäller särskilt bistavarna.

Inskrift:

ali · auk · karli · rispu · stin · pansi · stin · pansi · iftir · firistin · faður · sin · miuk · kuþan þikn
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Ali (Alli) ok Karli restu sten þannsi æftir Frøsten, faður sinn, miok goðan þegn.

»Åle (Alle) och Karle reste denna sten efter Frøsten, sin fader, en mycket god tägn.»

Till läsningen: Före 1 **a** finns intet säkert spår av sk. R. 4 har svag bst. R. 9 har av Torin lästs **u**. Skillnaden mellan **u** och **r** är stundom på stenen mycket liten, dock är den utpräglad i r. 51 och 52. Då r. 9 kan läsas **r**, och detta ger ett i Västergötland välkänt namn, torde **r**-läsningen vara den riktiga. T. v. om r. 10 finns intet spår av bst, runan har säkert varit **l**. Mellanleden i 14 **s** är svag. I 18 **t** finns intet säkert spår av v. bst. 20 **n** är lätt skadad genom en flagring t. v. om hst. Bst i 32 **n** är ensidig. 33 **s** har förlorat övre delen. 41 **i** är grund men säker. 42 **r** påminner om 9 **r**. Avståndet mellan 43 **i** och 44 **s** talar för ett sk mellan runorna, ehuru någon punkt nu ej säkert kan konstateras. Bistavarna i 45 **t** äro osäkra och oregelbundet tillsatta. 46 **i** är otydlig; något under mitten finns en grund fördjupning, som möjligen är spår av en punkt. 59 **k** och 60 **k** äro ej stungna, ej heller 66 **i** och 67 **k**. Efter 64 **n** finns intet sk.

Bland äldre läsningar märkas följande. Christofersson och *Bautil*: 9 **u**, 15 **t**, 19 **a**, 40–47 **suasitn**, 68 **h**. — Säve: 19 **a**, 28 **e**, 40 oläst, 46 sk i form av en punkt. — Torin: 9 **u**, 19 **a**, 28 **e**; namnet på den döde har Torin med tvekan läst **firistan**.

Upprepningen av **stin pansi** är säkerligen icke avsiktlig utan beror på vårdslöshet. Det är ett ristningsfel av ovanligt slag. Någon rimlig grund för K. Torins antagande, att uttrycket »synes afse tvenne särskilda stenar», finns icke.

Om namnet *Ali (Alli)*, som förekommer även på Vg 75, se Sm 19 och U 203. Namnet *Karli* återfinnes på Ög 44 och 201, kanske har det också funnits på Sm 34. Enligt Lind är namnet »sällsynt och tidigt ur bruk på Island», »mera gängse i Norge och fortlevande medeltiden ut». Från Danmark finnas några exempel. Bland de relativt få svenska beläggen kan nämnas lagmannen *Karli. af Ezwæri* (VgL IV: 14). R. 40–47 **firistin** motsvara sannolikt ack.-formen av *Frøstenn*. Om detta namn se Vg 67.

138. Vårkumla sn, kyrkogården.

Pl. 115.

Litteratur: B 977, L 1631. U. Christofersson 1687 i KB F 1 7 a, bl. 24; J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 60; P. Tham, Diverse Antiquariska Anteckningar (i: Bautil, tillh. kapt. E. Malmberg, Ulriksdal); Th. Ljunggren, Brev ³⁰/₁₁ 1792 t. P. Tham (ATA), Tydning (jämte ritning) i J. G. Liljegrens saml. av handskr. rör. runstenar 2 (ATA), i KB F m 26 a, s. 8; J. N. B. [von] Abrahamson, Märkeligheter paa Runestene (i: Antiquariske Annaler 2, 1815), s. 150 f.; J. G. Liljegren, Anteckningar rörande versar, skrefne med Runor (i: Det Skand. Litt. Selsk. Skrifter 17, 1820), s. 404, Runlära (1832), s. 85, 147 f.; Kyrkoinventarium 1829 (ATA); P. A. Säve, Berättelse 1863, s. 32 (ATA, tr. i ATS 3, 1873 s. 121); L. Kinberg i VFT 1: 2 (1869, nytr. 1938), s. 17; E. Brate o. S. Bugge, Runverser (i: ATS 10, 1887–91), nr 131; H. EggertzHegardt, Kyrkoinventarieförteckning 1920 (ATA); S. Ek, Studier till den svenska folkvisans historia (i: Göteborgs Högskolas årsskrift 1931), s. 12; A. Blomberg, Medeltida gravstenar i Falköpingstrakten (i: Falbygden 2., 1933), s. 66; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 367; S. Gardell, Gravmonument från Sveriges medeltid 1 (1937, rev. 1945), nr 690; S. B. F. Jansson i Upplands runinskrifter 1: 2 (1943), s. 328.

Äldre avbildningar: U. Christofersson, bläckteckning 1687 jämte renritning för B 977 (i KB F 1 7 a, bl. 24), träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 977); Ljunggren, bläckteckning 1796 (i Tham a. a.), bläckteckning (osign. och odat., i Liljegren, Saml. Msc:t Runir fol., nr 27, ATA), teckning (i Liljegrens saml. av handskr., se ovan); S. Welin, blyertsteckning (VFA); A. Blomberg, blyertsteckning 1928 (ATA), återgiven i a. a.

På Vårkumla kyrkogård, S om kyrkan, 2 m. Ö om vapenhuset, omedelbart Ö om den resta runstenen Vg 139 ligger en runristad gravsten, trefasad, tämligen hög.